

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

นิพัทธ์ หามนตรี^{1*}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นศึกษาความถูกต้องตามหลักวิชา 2. ขั้นศึกษาความเหมาะสม และ 3. ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล จำนวน 5 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล จำนวน 15 คน และ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 ที่โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครชีและมอร์แกนที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที เพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางที่สร้างมา 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการพัฒนาตนเอง 19 ข้อ เช่น กำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องตอบสนองความต้องการพัฒนาตนเอง และจัดศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่าง ๆ 2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 20 ข้อ เช่น วางแผนส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามเป้าหมายการจัดการศึกษา 3. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 20 ข้อ เช่น กำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการวิจัย จัดกิจกรรมส่งเสริมเกี่ยวกับงานวิจัย และ 4. ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู 20 ข้อ เช่น กำหนดนโยบายแผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของครู จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ครูรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ซึ่งแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีความเป็นไปได้ภายใต้ศักยภาพความพร้อมของสถานศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

e-mail: snot81@hotmail.com

*ผู้พิมพ์หลัก e-mail: snot81@hotmail.com

GUIDELINES ON THE COMPETENCE DEVELOPMENT OF TEACHERS UNDER PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Nithut Hamontree^{1*}

Abstract

The objectives of this research were to construct some guidelines on the competence development of teachers under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The study covered three aspects; namely, 1. the academic accuracy, 2. appropriateness, and 3. possibility of the guidelines on the teachers' competence development. The sample was divided into three groups; that is, five academic experts by purposive sampling, 15 educational administration experts by purposive sampling, and 127 school administrators in semester 2011 by Krejcie and Morgan Table and stratified random sampling. The instrument applied in this study was a five-rating scale questionnaire. The data were analyzed in terms of median, inter-quartile range, mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that the constructed guidelines consisted of four aspects : 1. a self-development aspect, consisting of 19 items such as to set the objectives that were compatible with the self-developmental requirement, and to arrange some field studies to other related organizations; 2. a curriculum administration and learning management aspect, comprising 20 items such as to promote a better understanding of the educational management goals, and to encourage teachers to manage the teaching and learning process according to the educational management goals; 3. an analysis, synthesis, and research for the learners' development aspect, composed of 20 items such as to lay down policies and plans relevant to research, and to set up some research promotional; and 4. an ethical and teacher professional ethics aspect, including 20 items such as to set programs or projects to promote virtue and morality of teachers, and to arrange activities which encourages teachers' love and faith in their profession, as well as to evaluate. In addition to this, the guidelines on the competence development of teachers under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 were considered not only academically accurate and appropriate for the economic conditions, society, religion, and culture of Phranakhon Si Ayutthaya, but also possible under the potential of school.

Keyword : Guidelines on Teachers' Competence Development

¹ The student in Master of Education Degree in Educational Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. e-mail: snot81@hotmail.com

* Corresponding author, e-mail: snot81@hotmail.com

บทนำ

วิชาชีพครูจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกด้าน (รัตมี สีหะนันท์, 2551 : 1) เป็นบุคลากรวิชาชีพที่ให้บริการสังคมมากกว่ามุ่งหวังผลประโยชน์เพื่อตนเอง (ลำจวน สุดคุ้ม, 2549 : 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยระบุไว้ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 9 (4) ว่า มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 4) ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู ดังนั้นการเป็นครูมืออาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (ไพบูลย์ แจ่มพงษ์, 2543 : 27) ประพจน์ ดุลละเอื้อใจไศศิษฐ์ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2544 : 7) นั่นคือ ครูมืออาชีพต้องมีสมรรถนะอันส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 1)

ในสภาพการณ์ ทางการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูยังเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาค่อนข้างมาก กล่าวกันว่าการพัฒนาคู้นั้นนอกจากจะพิจารณาบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูด้วย สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาคู้นี้ที่ผ่านมาประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านการพัฒนาคูบบางประการจากผลการศึกษาวิจัยที่ยืนยันว่าการพัฒนาคู้นี้ขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพราะงบประมาณจำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู และขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนา และยังพบว่าการพัฒนาคู้นี้ในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานต่างๆ จะจัดโครงการพัฒนาคู้นี้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังซ้ำซ้อน ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง พบว่าส่วนใหญ่หน่วยงานกลางเป็นผู้จัด วิธีการส่วนใหญ่ใช้การอบรม บรรยาย ประชุมกลุ่มย่อยและสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ อีกทั้งยังมีผู้เข้าประชุมค่อนข้างมาก และที่สำคัญคือครูต้องละทิ้งการสอนเข้ามาอบรมจึงมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่สามารถติดตามผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่เห็นผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้อย่างตรงประเด็น (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556, เว็บไซต์)

นอกจากนั้น ประเด็นปัญหาการบริหารงานบุคคลที่พบคือ ปัญหาขาดแคลนครูในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนครูในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ปัญหาครูสอนไม่ตรงตามคุณวุฒิการศึกษาที่จบมา ทำให้มีข้อด้อยในการจัดการเรียนการสอน เป็นสาเหตุที่เชื่อมโยงไปสู่ทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2554 : 1) ซึ่งพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากคะแนนการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2554 และปีการศึกษา 2555 ต่ำกว่าระดับประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (- 4.36) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (-16.63) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (-3.36) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (-8.00) กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (-1.38) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (-4.93) และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี (-1.53) สำหรับผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2554 และปีการศึกษา 2555 ต่ำกว่าระดับประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (-5.13)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (-1.78) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (-0.19) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2555 : 11 - 12)

จากผลการประเมินสมรรถนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,882 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2553 : 2) ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ (Upgrading teacher qualification through the whole system : UTQ) ของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์ในการแปลผลการประเมินรายสมรรถนะที่กำหนดไว้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ลงมา มีระดับคุณภาพต่ำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.01 – 4.00 มีระดับคุณภาพปานกลาง และค่าเฉลี่ย 4.01 – 5.00 มีระดับคุณภาพสูง พบว่า ครูมีสมรรถนะที่ระดับคุณภาพต่ำอยู่ 4 สมรรถนะ ทั้งในสมรรถนะหลัก (Core competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ดังนี้ 1. สมรรถนะหลัก (Core competency) ที่มีระดับคุณภาพต่ำ 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ครู 2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ที่มีระดับคุณภาพต่ำ 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2553 : 2)

จากสภาพปัญหาของผลงานวิจัยและผลการประเมินสมรรถนะครูดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะครู ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความถูกต้องตามหลักวิชาของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความถูกต้องตามหลักวิชา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องและตรงเชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

การนำเสนอแนวทางที่สร้างเพื่อพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่าแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะของครู ในด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความ เป็นไปได้สูงสุดคือ จัดมุมวิชาการหรือห้องพิเศษเพื่อรวบรวมเอกสารหนังสือ สิ่งพิมพ์ และข่าวสารต่างๆ ให้ศึกษา ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ กำหนดผู้รับผิดชอบตามแผนงาน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.57) และข้อที่มีความเป็นไปได้ต่ำสุดคือ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดในการประเมินครู ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.62)

2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่าแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะของครู ในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ สร้างความตระหนักให้กับครูเห็นความสำคัญใน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ วางแผนส่งเสริมให้ครู ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีความเป็นไปได้ ต่ำสุดคือ นำผลการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.59)

3. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่าแนวทางของการพัฒนา สมรรถนะของครู ในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ สนับสนุนให้ครู ทำวิจัยในชั้นเรียนทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ แต่งตั้งครูรับผิดชอบแผนงานโครงการ อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.47) และข้อที่มีความเป็นไปได้ต่ำสุดคือ รวบรวมจัดระบบข้อมูลงานวิจัยใน ชั้นเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้ครูเผยแพร่ขยายการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.70)

4. ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่าแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะของครู ใน ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ นำผลการพัฒนามาเพื่อประกอบการให้รางวัลยกย่อง เชิดชูเกียรติครูในด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและ สนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.54) และข้อที่มีความเป็นไปได้ต่ำสุดคือ จัดทำคู่มือ บันทึกรับประกันครูที่สามารถใช้ได้ทั่วถึงทุกคน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57)

สรุปและอภิปรายการวิจัย

ผลรวมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ได้มาจากการศึกษาชั้นความเหมาะสมและชั้นความเป็นไปได้ ประกอบด้วย

ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูในการด้านการพัฒนาตนเองเป็นเรื่องที่ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีความเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 15) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เป็นครูที่มีคุณภาพ รักในวิชาชีพและพร้อมที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเอง สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้พัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ และวิธีการที่สำคัญงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ และที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าเป็นไปได้ก็อาจเนื่องมาจากว่า ด้านการพัฒนาตนเอง เป็นการส่งเสริมให้ครูได้ประเมินและพัฒนาตนเองจนเป็นปกตินิสัย กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานกำหนดจุดพัฒนา เลือกเป้าหมายที่ท้าทายและเลือกวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของมะห์ดี มะดีอราเว (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูอยู่ในระดับปานกลาง 2. ครูผู้สอนที่มีเพศขนาดของโรงเรียน และประเภทการสอนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแตกต่างกันโดยภาพรวมและรายด้าน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน 4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ คือครูประสบปัญหาด้านภาษาในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรู้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการชั้นเรียน จิตวิทยา การวิจัยในชั้นเรียน การวัดและการประเมินผล การพัฒนาตนเอง และความร่วมมือกับชุมชน ควรสนับสนุนงบประมาณและจัดอบรมพัฒนาครูทุกคนให้ได้รับการศึกษาด้านวิชาชีพครู และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีความเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลักของครู ซึ่งมีจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้น ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีคุณภาพทั้งความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้มีความสำคัญกับผู้เรียน และที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าเป็นไปได้ก็อาจเนื่องมาจากว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน ใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน สร้างทักษะการ บูรณาการ ซึ่งครอบคลุมงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดแหล่งการเรียนรู้ และการวิจัย ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เชื้อนคำ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ช่องว่างทางสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนบ้านเทิดไทย อำเภอมะนังพัทลุง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาที่จำเป็น และที่มีในปัจจุบันของครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสมรรถนะที่จำเป็นด้านความรู้ ครูมีความเห็นจะต้องอยู่

ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านความรู้ในส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง สมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็น ครูมีความเห็นว่าจะต้องอยู่ในระดับมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านทักษะนั้นอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะด้านคุณลักษณะที่จำเป็น ครูมีความเห็นว่าจะต้องอยู่ในระดับมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านคุณลักษณะนั้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาสมรรถนะหลักทางด้านความรู้กับสมรรถนะหลักทางด้านทักษะที่ครูมีตามความเป็นจริงแล้ว จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน สมรรถนะหลักด้านทักษะจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากสมรรถนะหลักด้านความรู้สมรรถนะด้านความรู้ในด้านนั้นๆ อยู่ในระดับใดสมรรถนะด้านทักษะก็จะอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

3. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครู ในด้านการวิจัยทางการศึกษา เป็นเรื่องที่ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีความเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า ครูยังไม่เข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนแล้วไม่เชื่อว่าการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนจะสามารถพัฒนาแก้ปัญหาได้จริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำปัญหาที่พบมารวบรวมวางแผนพัฒนา ครูโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาเอกสารและนิเทศติดตามเพื่อการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าเป็นไปได้ก็อาจเนื่องมาจากว่า ด้านการวิจัยทางการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุงพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข กล้าคิด กล้าแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และครูดีขึ้น ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงอาจ ทะสา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูตามการปฏิรูปการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนจิก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า 1. การศึกษาสภาพ ปัญหา ความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาครูตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนมากยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และครูยังไม่เข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน แล้วไม่เชื่อว่าการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนจะสามารถแก้ปัญหาได้จริง จึงมีการทำวิจัยในชั้นเรียนแค่คนเดียว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคาดหวังในประเด็นการวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำปัญหาที่พบมารวบรวมวางแผนพัฒนาครู โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาเอกสารและนิเทศติดตามเพื่อการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน 2. การดำเนินการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาจากเอกสาร ดำเนินการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษามีการนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตรอย่างสม่ำเสมอและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 3. ผลการพัฒนา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุงพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข กล้าคิด กล้าแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และครูดีขึ้น ผู้บริหารเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิธีการทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

4. ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องที่ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีความเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า คุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความสุข ความเจริญ ให้แก่บุคคลเป็นส่วนตัวและแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม เป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ เสริมมิตรภาพ สร้างความสบายใจ และส่งเสริมความสำเร็จ ความมั่นคงในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต ซึ่งสถาบันพัฒนา ครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2549 : 5) ได้กำหนดสมรรถนะครูที่จะใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นคุณ

ลักษณะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องยึดถือหลักในการประพฤติปฏิบัติตน ดังนี้ 1. การมีวินัย 2. การประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3. การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม 4. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ 5. ความรับผิดชอบในวิชาชีพ และที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่ามีความเป็นไปได้ก็อาจเนื่องมาจากว่าด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความสุข และความเจริญให้แก่บุคคลเป็นส่วนตัว และแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2520 (สมเดช สีแสง, 2542 : 237) ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนี สีहनันท์ (2551, บทคัดย่อ) การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดของสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีตัวชี้วัดสมรรถนะย่อยทั้งสิ้น 79 ตัวชี้วัด สมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่าด้านความรัก ความเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน ด้านความอดทน และรับผิดชอบ ด้านความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และของวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดย่อยพบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเกี่ยวกับงานวิจัย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ไว้ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามแนวทางที่พบในการวิจัยนี้ เป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด โดยดำเนินการประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจในแนวทาง และนำคู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาของตนเอง จากผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา ต่างให้ความเห็นว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูมีความเหมาะสมและเป็นไปได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง/ ปฏิบัติการ เกี่ยวกับประสิทธิผลของการนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

_____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

- จางวาง ทะสา. (2550). การพัฒนาครูตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนจิก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2544). ครูอาชีพ, วิทยาจารย์, 4 (6), 7.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2543). การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, วิชาการ, 3 (3), 27.
- มะหดี มะดีอราแว. (2549). สมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รัศมี สีहनันท์. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ลัดดาวัลย์ เชื้อนคำ. (2551). ช่องว่างทางสมรรถนะของครูโรงเรียนเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลำจวน สุดคุ้ม. (2549). การนำเสนอรูปแบบการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะครู. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2549). การประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID-PLAN) และแผนพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ (CAREER PLAN). นครปฐม : ผู้แต่ง.
- สมเดช สีแสง. (2542). คู่มือการปฏิบัติการและเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542 (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2553). ผลการประเมินสมรรถนะครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปี 2553 ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ (Upgrading Teacher Qualification Through The Whole System : UTQ). พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- _____. (2555). รายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2555. พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21, 3 สิงหาคม 2556.
<http://www.addkute3.com>.